

Zlatko Dukić, književnik i novinar

(Riječ na otvaranju Međunarodne kružne izložbe fotografija ATM CIRCUIT (Srbija, BiH, Crna Gora) – u Galeriji Foto-kino kluba Tuzla, u četvrtak, 28. 1. 2016. u 19 sati)

Onako kako nam je obećano i kako rade oni koji se ozbiljno i sa elanom bave svojim poslom, Foto kino klub Tuzla nas, evo, već na početku 2016. godine, dočekuje sa nastavkom projekta, s kojim je okončana prošla godina – Međunarodnom kružnom izložbom, prvom od tri planirane, koja i ovog puta ide u tri zemlje i u tri grada – Aleksinac u Srbiji, Tuzlu i Podgoricu.

Pošto nas je ova kružna demonstracija vrijednosti i ljepote umjetničke fotografije autora sa pet kontinenata ovog globusa, onako efektno i ubjedljivo „izula iz cipela“ u tri navrata prošlog novembra i decembra, najmanje što smo morali očekivati je da se to nastavi i ove godine. I dočekali smo to.

Sasvim lijepo i vrlo jasno se to vidi iz 45 nagrađenih radova, koji su nam večeras ponuđeni. Pri tome, valja znati da su na poziv za učešće u ovom projektu, reagovali autori iz čak 49 zemalja sa više od 6.000 fotografija. Možemo samo zamisliti kako je bilo žiriju, koji je, iz tolikog obilja ljepote i umjetničke vrijednosti, morao izdvojiti one koje će nagraditi i proglasiti – uslovno ili stvarno – boljim od ostalih.

To ne samo da nije bilo lako, to je bilo i delikatno i prilično hazarderski. Ne mogavši iz instrumentarija svog rasuđivanja izbaciti subjektivnost, što je posve normalno i logično, ocjenjivači vrijednosti ovih umjetničkih fotografija su bili na još jednoj velikoj muc: morali su u tematski okvir – a ovog puta je to tema „Čovjek – žena – portret – slobodan izbor“ – smjestiti i elementarne kriterije, ali i posebnost i specifičnost umjetničkog i kreativnog rukopisa svakog od autora.

Koliko su u tome uspjeli, a jesu, možemo se uvjeriti kod svih nagrađenih radova, a manje ili više potrebe da se pred njima zadržimo i o njima promislimo.

A promišljanje o ovim radovima je, mora se to reći, naprosto neizbježno. S jedne strane, zato što se radi o vrlo inspirativnom i širokom tematskom okviru, a s druge strane stoga što je osobenost podneblja iz kojih dolaze autori i originalnost motiva, koji su ih privukli, neminovno uticalo na finalni proizvod.

Opet imamo, kao i u prvom dijelu projekta kružne izložbe iz prošle godine, mogućnost jednostavnog prepoznavanja porijekla i pozicije autora – na temelju onoga što nam nude na fotografijama. Istočni svijet je okupiran socijalnom tematikom, surovošću življenja, neimaštinom i neizvjesnošću. Zapadna polulopta ne krije, jer to ne može, da joj obilje i

bonluk najviše utiču na ispisivanje motiva fotografija i na to kako one izgledaju u konačnici.

Teško je, baš zato, na istu ravan staviti instrumente vrednovanja. Ali, nije teško uočiti – i naglas to kazati – da je tematski kontekst teškog života, socijalnih problema i neimaštine – ipak bliži i našem podneblju i našem shvatanju. Lakše i bolje ga razumijemo. Bliže nam je to.

Najrječitije se to vidi u dominantnim motivima ljudskog lica. Iole objektivniji poznavalac i ljubitelj umjetničke fotografije, teško da će se – nezavisno od unutrašnjeg poriva i trenutnog stanja odgovarajućih hormona – zadržati pred ženskim aktovima ni približno onoliko, koliko će mu pažnju privući, i tjerati ga da pred njima zastane, fotografije s portretima. Jedna do njih, nagrađena i ponuđena na pozivnici za ovu izložbu, djelo je argentinskog autora i možda je mogla nastati i u nekom drugom dijelu svijeta. Ali, eto, argentinski je proizvod i predstavlja starčevo lice, koje je, i doslovno i u metaforičnom smislu, samo od sebe velika, duboka, snažna priča. Ljudsko lice, i inače, ima svojstvo kazivanja, svojstvo slanja poruka, ispisivanja fabule i tjeranja na to da bude čitano i čitano. Da li i pročitano – drugo je pitanje. Mislim da se ni ovo starčevo lice iz Argentine ne može do kraja pročitati. Slično je i sa licima autora iz arapskog svijeta, i kad je o odraslima riječ, a i kad su u pitanju lica djevojčica i dječaka. Upečatljivija od drugih mi je, recimo, umjetnički rad turskog autora, na kome je u prvom planu dječak sa suzama na licu. Kad se malo pažljivije pogleda ovaj rad, iz njega se lako iščitava tragična priča, priča o gubitku, o žalosti i nesreći... I, tako, od fotografije do fotografije, od lica do lica, portret je najsnažniji pečat ne samo umjetničke fotografije kao univerzalne vrijednosti, već i ovog, prvog dijela ovogodišnjeg trijanglera kružne izložbe. Prije i više od svega, zato što su to lica koja kazuju, pričaju nam o sebi i svo životu, pa čak i tjeraju na to da – kad već večeras ili ujutro stanemo pred svoje ogledalo – možda i mi poželimo provjeriti koliko lice svakog od nas, kad bi bilo tema umjetničke fotografije, može biti nazvano pričom o nama i onome što smo, kakvi smo, gdje smo i šta i kako živimo.

S tom poukom ovog, prvog koraka nove kružne izložbe, možda je najbolje završiti ovo prigodno slovo. I, uz radost i zadovoljstvo zbog toga što izložbu mogu proglasiti otvorenom, povjerovati u to da će već iduća i iduće izložbe – iz ovog i drugih projekata – biti samo nova potvrda one dimenzije umjetničke fotografije, koja kazuje o njenoj neprocjenjivoj vrijednosti, golemom značaju i ljepoti kojoj je, stvarno, teško odoljeti.